

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!
na številko v klopaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepi-
te naša spodaj ali
na ovitku. Ako (118)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 117.

Chicago, Ill., 7. decembra (December), 1909.

Leto (Vol.) IV.

Delničarji Jugoslov. Del. Tisk. Družbe Pozor!

V soboto dne 11. decembra t. l.
ob 8. uri zvečer se vrši v narodni
domorani redni občni zbor jugoslov.
del. tisk. družbe. Ker je na dnev-
nem redu nominacija novih urad-
nikov za leto 1910, se je nadejati,
da bo vsak delničar navzoč! To
je zadnji poziv za nominiranje ur-
adnikov!

John Petrič, tajnik.

Splošen pregled.

Valjavec nima časa učiti se so-
cializma, plonkati mora vsak dan
iz kapitalističnih listov, da napol-
ni nujorjsko scabasko plahto. —
Pri dnevniku, pa samo en ured-
nik, to je dika žurnalizma in dika
scabaski kulijev. — Fej, fakirji!

Pri "Glas Naroda", (skebska
plahta) mečejo po kolonah "ne-
sramne zavisti." V svoji profani-
ranosti pa sami ne vedo, da jim
gleda pristna, nesramna bizniška
zavist ven, na vseh koncih in kra-
jih velike plahte.

Mesarski trust prav dobro
vspeva in se redi, naobratno pa
na tisoče ljudi strah v tej obljub-
ljeni deželi. Z dnem 23. okt. 1909.
koncem gospodarskega leta, je
imela mesarska trdka Armour et
Comp. po odbitku vseh stroškov
\$7,127.924 čistega profita ali 35
odstotkov od vloženega kapitala.
Armour in drugi mesarski tru-
stjani so vedno zatrjevali nesram-
no, da niso odgovorni za visoke ce-
ne mesa. Trdili so, da so cene od-
visne od ponudbe in razpečava-
nja. Zgoraj omenjeno poročilo pa
dokazuje, da je ena sama trdka
tekem enega leta napravila čiste-
ga profita nad sedem milijonov
dolarjev, ker je vložila \$20,000.
000 v podjetje.

Današnji ameriški milijonarji
so povsem podobni starorimskim
in francoskim oderuhom pred ve-
liko revolucijo. Grobokopi so ka-
pitalistične družbe.

Posestniki sladkornih nasa-
dov na otočju Havaj so izrekli,
da so povsem zadovoljni z ruskimi
in filipinskimi delavci, ki so za-
štrajkali japonski delavci. Rusi in
Filipinci delajo ceneje kot Japonci
in Portugizci.

V sladkorni industriji se naj-
bolj izsesava delavce. Delavci ne
dobe le nizkih plač na plantažah,
tudi v tvornicah za sladkor so pla-
če navadna beraška napojnina. V
Brooklynu dobivajo v tvornicah
trasta za sladkor le po \$6 na te-
den.

To so res krasne razmere za A-
meriko. Ako pojde tako naprej,
bodo delavci zaslužili kmalu
manj kot v stari domovini.

Morda se bodo delavcem potem
odprle oči!

Različni državni uradniki za-
trjujejo resno časnikiarjem, da bo-
do malomarni uradniki premokop-
ne družbe St. Paul, ki so baje za-
krivili nezgodo v Cherry, Ill., o-
stro kaznovani.

Kdo naj verjame tem obljubam?
Živo nam je še v spominu nezgoda
Iroquois gledališča in katastrofa,
ki se je zvršila na parniku Slocom.
Dasi je na stotine ljudi zgubilo
življenje pri obeh nazgadah, ni bil
nibee drugi kaznovan kot kapitan
parnika Slocom, ki je bil le golo
orodje lastnikov — kapitalistov.

Ameriški državni pravdniki še
ne saajo o tem, da bi radi umora
obtožili kapitaliste, prave krivce,
ki s svojo profitaželjnostjo pro-
vzročajo nezgode.

Ameriška justica kaznuje le ta-
ke morilce, ki umore posameznega
človeka. Napram morilecem na de-
bela je pa uljudna kot evropska
justica.

Dasiravno še ne preti nobena
nevarnost lastnikom morilne jame
v Cherry, Ill., vzlic temu so gos-
podje previdni.

Čikaški dnevnik poročajo, da
sta zginila dva moža in nevé se
kam, ki bi dala lahko natančne
podatke o vzrokih nezgode.

Dandanes verjamejo le še ta-
ki ljudje, da je vladna forma ame-
riške republike demokratična, da
bazira na principu enakosti, k-
terih pamet ne sega preko domače-
ga praga. Ta republika nima niti
reprezentativne vladne forme. Mi
živimo v ostro pčrtanem absolu-
tizmu, kakršnega zgodovina nar-
dov še ne pozna. Vladno silo re-
publike reprezentira majhna oli-
garhija, ki je sestavljena iz de-
vetih sodnikov, katerih se ne da od-
staviti. Ali si zamoremo domislja-
ti večje politično protislovje kot
to nadvlado neizvoljene sile v de-
mokraciji, ki baje predločuje po-
polno sliko?

Prava demokracija, ljudska vla-
da ne daje le ljudstvu pravico, da
odstrani take zakone, katerih ne
ljubi, marveč ima ljudstvo tudi
moč, da sprejme in sklene take
zakone, ki so potrebni in jih tudi
uveljavlji.

V nobeni državi širom celega
sveta ni dovoljeno, da bi smelo so-
dodke vetirati zakone, ktere je
sprejelo in potrdilo ljudstvo.

Zvrševanje vlade po najvišjem
zveznem sodišču se ne da tolma-
čiti ali opravičiti drugim potom,
kot da služi za sredstvo, s katerim
naj se ohrani nedemokratičen zna-
čaj ustave yekotrajno.

Sirša ljudska množica danes tr-
pi pod oligarhijo sodnjiskega ta-
larja.

Za to je bilo umestno, da je so-
cialistična stranka sprejela v svoj
program revizijo ustave.

Dokler imamo tako ustavo, da
sodišče lahko razveljavi vsak za-
kon kot protustaven, ktereja je
sprejela zbornica za dobrobit de-
lavcev, toliko časa pričakujejo de-
lavci zaman boljših časov.

Statistika, ktero je obeloda-
nil kaplan državne ohaške je-
tnišnice, in ki se raztega na dobo
desetih let, je zelo zanimiva in
podučna.

Med 1615 kazencei možkega in
57 ženskega spola jih pripada 500
k metodistovski veri, med ostali-
mi pa pridja ogromna večina k
sektam, ki so zagovornice proti-
gostilniške lige.

Občeznana je, da je metodistov-
ska sekta največja nasprotnica
gostilniške obrti. Metodistovska
sekta preti vsakemu z izobčenjem,
kdor pije vino, pivo ali druge o-
pojne pijače, ker je baje pijača
izvor vsega greha. Navse zadnje
pa tretjina vseh kazencev pripa-
da k tej sekti.

Kaj to pomeni?
Da moralni nauki te sekte ne
morejo biti vzvišeni, ali pa da se
ljudje ne boje božje kazni in vse-
eno greše.

Joj Joj! Joj! Kmalu bi bila
vsa Evropa zgubila svoje presvit-
le vladarje. Vsi bi morali poginiti
— od ruskega carja pa doli do
kneza črnogorskega, ki v obližju
Cetinja pase ovce in prešiče in za
kratek čas lovi nadležne živalice.
V Buenos Aires so hudobni ljudje
skovali naert, za ktereja je zvede-
la policija in poslala svarilo v E-
vropo. Za svarilom je poslala poli-
cija pa še "dokaze".

Živimo v adventu. Ali argentin-
ska policija se pripravlja že za
predpust. Ni zameriti. Tam je
zdaj vroče, solnce pripeka, ako je
jasno in veter piha od ravnika.
Solhearica ima pa tudi svoje žrtve.

V Spokane, Wash., še vedno
traja boj za svobodo govora. Ško-
da, da ni prišel ruski car na obisk
v Ameriko. Batjuška bi bil vesel
ondotnih kozakov, ktere mi radi
uljudnosti imenujemo policaje.
Moreda bi jih še odlikoval z re-
dom večal in rabeljakega meča.

Najzmožnejšemed njimi bi se naj-
brž vzel s seboj v Rusijo, da li
počuevali prave kozake.

Nerodneži miru v Spokane no-
čejo odnehati. Zakleli so se, da
bodo preprečili vsako propagando
na ulici, ako ni v korist kapitali-
stom.

Odločni so pa tudi zavedni de-
lavci in ne puste ukrasti pravice
svobodnega govora na ulici.

Avstrijski radeckimarš pa-
triotije v Chicago so izvajali ve-
liko zmago. Zasledili so, da na
North ave. v trgovskem distriktu
ne plapolajo tudi zastave Habs-
buržanov. Pritožili so se in takoj
so se v vetru zazibali črnomeni
žepni roboči. Tako maršira avstrij-
ska kultura v inozemstvu. Seve,
v Avstriji ne napreduje kultura ta-
ko hitro, kar so največ zakrivili
tisti ljudje, katerim je črnomeno
avstrijstvo ideal. To avstrijstvo
je pa do današnjega dne reakcija
najtemnejše vrste.

Evo, kulturno aliko iz črnorme-
ne Avstrije. Občinski svet občine
Koessen na Tirolskem je dovolil
učitelju biro. Učitelj bo lahko zo-
pet prosjačil od hiše do hiše.

Poleg še omenimo, da je pov-
prečna plača za učitelja na Tirol-
skem 700 kron — \$140 na leto.
Na Primorju, Goriškem in Kranj-
skem pa tudi nič boljše. Učitelji,
ljudje, ki vzgajajo mladino še to-
liko ne zaalužijo kot navadni te-
žak.

S črnomenim avstrijstvom se
ne more pač nihče bahati. Kaj
druzega je novo avstrijstvo, ki
kljuje rdeče iz delavskega razreda.

Švedski kapitalisti so z iz-
prtjem na debelo želi poraz. Da-
nes še ne vlada mir med delom in
kapitalom, ali delodajalska zveza
se je pričela umikati. Železarski
industrieci so izjavili, da iztopijo
iz delodajalske zveze, ako se bo
boj nadaljeval. Delodajalska zve-
za je umaknila izprtje za delavce,
ki so vposleni v železarski in jek-
larski industriji.

Tako je povsod, kjer so delavci
zavedni in organizirani.

V Peoria, Ill., se je usta-
novila družba, ki je kupila 14
akrov sveta za živalsko pokopa-
lišče.

Na tem pokopališču bodo poka-
pavali mačke, pse, konje, opice in
druge živali, sploh ljubljence bo-
gatinov.

Lep dokaz, kakšno kulturo nam
je prineslo krščanstvo in druge
vere, pa kapitalistična družba.

Zvezni o rajni sodnik v Far-
go, N. D., imenoma Karol Amiden,
je v cerkvi kongregacionistov v
dolgem govoru priporočal, da se
naj ponovne hudecelec in blazne-
že izročijo smrti. Svojo "duhovito"

trditve je argumentiral s tem, da
stane preveč oskrba za hudecelec
in blazneže.

Mi ne želimo, da bi se s sodni-
kom to zvršilo, kar je priporočal
sam. Ali, ker je nevaren za člo-
veško družbo, bi bilo umestno po-
slati ga v blaznico. Za takega člo-
veka je boljše plačati oskrbne
troške, če so še tako visoki, ker
je to manjše zlo.

Harriman, znani železniški
kralj, je zapustil svojim dedičem
\$149,000,000. Premogarji, ki so v
Cherry, Ill., umrli globoko pod
zemljo za kapitaliste, pa zapuša-
jo svojem bedo in revščino. To
je razlika v enakosti v naši "slav-
ni" republiki.

Sveta je nedelja pobožnemu
in puritanskemu Američanu. Ali
še bolj sveta sta mu kapitalističen
profit in interes. V Ludlow, Mass.
so lastniki predilnice na nedeljo
posadili 70 družin stavkujočih
tkalcev (okoli 1000 oseb) v naj-
bujšem dežju na ulico. Stanovali
so v hišah izkoriščevalne družbe.
Mejtem, ko so možje, žene in deca
prezela na ulici, je 500 pinker-
toncev patroliralo na cesti, last-
ni tvornice so se pa v cerkvi za-
hvaljevali bogu za izkazane do-
brote.

V tej deželi imamo pa vzlic te-
mu dokazu ljudi, ki trdijo, da v
tej republiki ni svobode, da bog
ni neskončno usmiljen in dobrot-
ljiv, ker sta republika in bog od-
ločila, da naj zmzrnejo žene in
otroci v cestnem blatu.

No, ti ljudje so socialisti, ki so
ponosni na svojo trditve.

Nek bogat brooklynski trgo-
vec potrebuje sveže krvi. Svojo
otrebo je označil v listih.

"N. Y. Volksztg." poroča, da
se je na oglas takoj prijavilo 60
ljudi, ki so bili pripravljeni pro-
dati svojo kri. Navsezadnje je bil
pa pritisek ponujalcev zdrave kr-
vi tako velik, da so morali nazna-
niti v listih, da je tega blaga pre-
več na trgu.

Pač krasna ilustracija za da-
našnjo civilizacijo. Lačni siroma-
ki morajo radi koščeka kruha pro-
dati svojo zdravo kri.

Fej kapitalistični družbi!

Dunajsko deželno sodišče je
odločilo, da je bil Krist eden prv-
ih socialistov.

Dogodek se je završil tako le:
Sodrug-in državnoborski poslanec
Dr. Renner je za "Wiener Arbei-
terztg." napisal članek, v katerem
je državni pravdnik konfisciral
nektere odstavke. Med temi od-
stavki je bil tudi stavek: "Kar se
tiče krščanske vere, nam bo Jezus
vedno drag kot eden prvih socia-
listov." Proti konfiskaciji tega
stavka je pa "Wiener Arbeiter-

ztg." vložila pritožba, ktero je de-
želno sodišče pripoznalo za opravi-
čeno z naslednjo motivacijo.

Sodišče prizna, da v stavku
"kot eden prvih socialistov" ni
bogokletja, ker stremljenje socia-
listov in socializma, da za razdeli-
tev bogatstva naj bo merilo le de-
lo, ni nič ponižujočega, če se tudi
omenjeni stavek obrne na delo
Krista na zemlji.

Dunajsko deželno sodišče je pri-
znalo še več. Izjavilo je v tej od-
ločbi, da imajo socialisti pravico
oznanjati svoje vede, ker so ko-
ristni človeški družbi.

Kedaj se bodo ameriška sodišča
postavila na višočino evropskih?
Kaj porečete k temu ameriški
slov. duhovniki, ki vidite v vsa-
kem socialistu bogokletneža?!

Flegmatični Taft je dal na-
znaniti Zelayu, predsedniku Nica-
rague, da ga smatra hudecem.
Nadalje je priznal nikarakuške u-
pornike za voskujočo silo. Navi-
dežno se dozdeva kot bi se Tafto-
va vlada res borila za človeške
pravice.

V resnici je pa drugače. Ame-
riški kapitalisti so čakali dolgo na
priložnost, da govore resno besed-
o Zelayem radi svojih koristi.
Usmrtitev dveh Američanov v Ni-
caragui jim je dobro došla. Kapi-
talistično časopisje je zagnalo
krik, da Zelaya trpiči nečloveško
Američane, za kar ga mora stric
Sam kaznovati ostro.

Tu gledamo isto kapitalistično
hinavšino, ktero smo doživeli, ko
je Španija odposlala ekspedicijo v
Afriko, da kaznuje Mavre, ker so
usmrtili 4 proletarce. Španskim
kapitalistom se je šlo za bogate
rudnike, ne pa da osveto 4 prole-
tarce.

Tudi ameriškim kapitalistom se
ne gre, da bi Zelaya prejel zaslu-
ženo kazen, marveč se jim gre za
naravne zaklade v Nicaragui.

Za to tudi toliko vpitja v kapi-
talističnem časopisju.

V bližini Cochran, Ga., so
linčali — sežgali živega zamor-
skega pastora, ker je v silobranu
obstrelil nekega belopoltnega bo-
gatina.

No, to presega še špansko in-
kvizicijo. Vzlic temu pa hočejo
biti Američani prvi narod na sve-
tu. V bestialnih linčarskih obsod-
bah so gotovo prvi.

Ruska carinja je zblaznela.
Že meseca gre vest po Evropi, da
žena ni pri zdravi pameti.

Tako se masuje osoda nad o-
krvavljenim carjem, kasneje morda
nad njegovimi otroci. Navse-
zadnje bo morda zblaznel še car
in žalostno poginil.

Geo. W. Wickersham, zvezni
državni pravdnik, je delničar in
upravni svetnik centralne železnice
v Mexiki. Ta železnica je lan-
sko leto napravila 10 milijonov
mehikanskih dolarjev čistega do-
bička.

Zdaj menda razumete delavci,
zakaj naša vlada črti mehikanske
državljanke, ki se ne strinjajo s po-
litiko in gospodarstvom Diaza.

List "The Boston Post" je
prinesla v minolem mesecu dve bo-
zovjavi. Prva se glasi, da so 30
tisoč delavcem v predilnicah zni-
žali plačo za 9 odstotkov. Druga
pa poroča, da se je višjim sodni-
kom v New Yorku povišala letna
plača na 25 tisoč dolarjev.

Delavci! Kaj mislite o tem? Ako
vam ni všeč, protestirajte pri bo-
dožih volitvah. Glasujte za socia-
listične kandidite.

I. izkaz prispevkov Slov. Soc. Kluba št. 4 v La Salle, Ill., za vdove in sirote v Cherry, Ill.

Jugosl. soc. klub št. 4, La
Salle, Ill. \$25.—
Val. Potisek, LaSalle, Ill. 2.—
Joe Bratkovič, LaSalle, Ill. 1.—
Anton Puček, LaSalle, Ill. 1.—
John Puček, LaSalle, Ill. 1.—
Math. Strohen, LaSalle, Ill. 1.—
Mart. Navlan, LaSalle, Ill.50
Frank Knez, LaSalle, Ill.25

Skupaj \$31.75

pozna. Taki so večinoma vsi "stu-
dirani" socialistozrci.

Član trusta za usnje je dejal
ob neki priliki, da bo cena usnja
tako poskočila, da bo moral mar-
sikteri Američan hoditi še bos. Ta
izjava dokazuje, kako potrebno
je, da socializem nadomesti kapi-
talizem. Dokler je ljudstvo tlačan
kapitalizma, dotlej mora ljudstvo
tudi kapitalizmu plačevati harač.

Kako skrbijo za delavce!

V sledečem navajamo šestnajst
predmetov, označenih v Aldriche-
vem novem tarifu, ki je že zakon.
Prvih osem predmetov je absolut-
na vsakdanja potrebščina za de-
lavce in proletarce sploh; ti pred-
meti so zdaj obdačeni s 106 od-
stotki povprečne carine. Nadalj-
nih osem predmetov je pa v rabi
izključeno le pri bogataših in po-
vprečna carina od teh predmetov
je samo 36 odstotkov. Tukaj so
številke:

Potrebščine:	Odstot.
Sladkor	78.87
Posteljna odeja	165.42
Volnena preja	138.12
Preproge	66.72
Nogovice	87.95
Sukno za moške obleke	86.61
Volneno platno	105.92
Srajce	60.16

Luksurije:	Odstot.
Dijamanti	10
Avtomobili	45
Šampanjec	50
Krznina (fina kožuovina)	35
Slike in kipi	20
Zlatnina	60
Škatle za zlatnino	32
Jahte	36

To so uradne številke, povzete iz
zapisikov finančnega komiteja v
senatni zbornici v Washingtonu.
Kako se vam dopadejo? Tisti de-
lavci, kteri so lansko jesen glasova-
li za republikane, morajo biti
seveda povsem zadovoljni s takim
carinskim tarifom. Kar so hoteli,
to pa zdaj imajo!

Listu v podporo.

Nabrano na Farmi Koss v
Marrellville, Pa. — Ker Voljeko
prav govori, da Pečjak 10c; ker je
res, da Bričelj 10c; Volčko da
25c, ker se pije vince pri vinski
mizi; 50c ker smo se ga pri tisti
mizi navlekli; Fr. Gačnik da za
slučaj 25c; pri vinski trti 25c; ker
ga je imel dosti 25c; pa še 25c,
de bo ravno tolar; ker Koss ni
razumel 25c; Ignac Pečjak 25c.
Poslano po J. Bričlju. — A. T.—8,
Clarence ave., Chicago: Ker pravi
Sojar, da ni otrok krščen, če ga
drži mati 15c; ker je deklica sama
držela svečo 15c; ker se ne rabi
botrov 25c; ker Sojar ne po-
zna svoj bizniss 10c. — Vsem
zahvala.

Pozor! Pozor!

Vse cenjene naročnike in vse
tiste, ki imajo kaj opraviti s
"Proletarcom" obveščamo, naj v
bodoče pošiljajo vsa pisma na
sledeči novi naslov:

"PROLETAREC", 2146 BLUE
ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.,
in ne več na 1802 S. Centre ave.

ZA BOŽIČ in NOVO
LETO pošiljajo
Slovenci kaj radi DARILA svojem
staro domovino in iz Zjedinjenih držav
zgolj gotov denar; to pa NAJBOLJ-
JE, NAJCENEJE, NAJZANESLJIVEJE
IN NAJHI REJE preskrbi

Vaša krajevna pošta.
Stem si prihranite čas in denar.
PROČ Z AGENTI!!

DOPISI

Eleveth, Minn., 11.—26. 09.

Cenjeni "Proletarec": —
Prosím natísntie teh par vrstíc z naš delavski list, kot poročilo iz tukajšnjega kraja o položaju in razmerah delavskega stanu.

Veliko nas je tukaj na Elevethu delavskih delavcev, kateri po večini si služimo svoj kruh pod smiljo, kjer pripravljamo svoja mlada leta in delamo dobiček tukajšnji kompaniji, a malo se zanimamo za naš proletarski razred in povzdigo delavskega stanu.

Da podpremo mojo trditve z dokazi, hočem v naslednjem omeniti priliko, ki mi je nudila vpogled v revni in trpečni narod pod sedanjim kapitalističnim sistemom.

Z našim tukajšnjim agitatorjem sem bil prišel namreč v neko hišo, kjer je več Slovencev. Po običajnem pozdravu, sva predložila najne želje, naj bi se eden ali drugi naročil na "Proletarca". Komaj sva to izrekla se pa že prikaže neka uboga ženica iz kuhinje rekoč: "Kaj, vidva prodajata "Pretarca"? — Samo poberita se iz naše hiše, ker ta list niso dovolili štiti gospod fajmošter, ker je socialističen." Nekaj časa sva se obotavljala in poskušala prepričati ženico in njene boardarje, da je to edini list, ki zagovarja interese delavskega stanu, — toda izdalo ni nič, ker v glavi ženske in njenih boardarjev je doma prava egiptovska tema. Pobraba sva jo — v zavesti, da tepeci ne bodo odredili sveta — po poti strmega skalovja dol na plano.

Rojaki! ali se človek ne bi zjokal nad takimi trpinami, ki so podobni živalim? ki ne mislijo nič, a delajo vse tisto, kar je njim v pogubo! — Mučijo se dan na dan, ko nema žival — za druge seveda največ; ko pa pride človek okoli z listom, kateri zastopa interese delavcev, se pa še zaničljivo spogledujejo.

Človek bi moral obupati nad takimi delavci, ko bi po drugi strani zopet ne videl druge, ki se bore za njih in jih vodijo k spoznanju. Edina tolažba je pač to, ker ti reveži ne vedo, kaj delajo. To je pa tudi edini vzrok, da jim zavaden delavec ne more zameriti, ampak, da jih pomiluje.

V resnici se lahko reče, da je bilo treba mnogo žrtvovati od strani tistih, ki so vsejali seme socializma v amer. Slovenceh, kajti boriti se je bilo treba za vsako ped, za vsako stopinjo v tem gibanju.

Gotovo je, da bodo tisti rojaki, ki danes raje podpirajo šifkartške liste, delavske liste pa — če prav ne vedoma zaničujejo — prišli enkrat do prepričanja, kako nevaležno so ravnali napram svojim interesom in tistim ljudem, ki so jih učili prav.

Pozdravljam vse rojake širom Amerike, Tebi ljubi list pa mnogo novih naročnikov in še več somišljenikov, ter novih sobojevnikov!

Frank Jager.

Joliet, Ill., 11.—30. '09.
Cenjeno uredništvo Proletarca: —
Zopet sem se namenil, da se oglašim v našem priljubljenem "Proletarcu".

Po večini se malo izve o razmerah v našem mestu, zakaj naš narod spi spanje pravičnega in sam Bog ve, — kakor pravi Taft — kdaj se bo zbudil. Res je, večših se zdrami, kakor kralj Matjaž, ampak to je vedno le tedaj, kadar je preveč ječmenovea v glavi. To bi videli, kako gredo takrat ti zaspanci pokone in kako so razumneje te modre bučice. To je joč, kajti takrat gredo kar drug drugega z glavo, ne zmeče se, če se pri tem, mimogrede kakšna "lampa" ubije.

Tako je bilo na veselici, ki je bila prirejena v korist slovenske oskrbe. Ta raja se je namreč vršila tri sobote po vrsti. Konec te raja je bil, da je neslo več članov tega "Pera" kryave glave domov. To se pravi: "Fer se je vršil in končal po katoliško!"

Istotako je bilo potem tudi na 27. nov. ko je imelo črno sokolsko društvo svojo veselico v novem Jed. uradu, ki je bil ravno teden prej blagoslavljen in slovesno odprt. Da je bil tudi ob tej priliki pr. Da je bil tudi ob tej priliki tepež in da so bili fantje zopet katoliški junaki, o tem ni treba. Tako pa le naprej, črni vrani!

praviti še posebej. Saj to je vedno po katoliško. Nov jednoten dom je bil torej dvakrat žegnan; s krvjo in vodo. Vse to je pristno katoliško. In tako se tukaj brihtajo in zbujujo naši katoliški junaki.

Druzega posebnega za sedaj ni. Mogoče bi se še izplačalo povedati, da je v nedeljo večer nek Oger ustrelil svojega rojaka in sicer do smrti. Vzrok napada je bilo dolgoletno sovraštvo med sosed. Oba sta pristna katoličana, kar zopet opravičuje njiju dejanja.

Dela se po navadi, še precej. Tdža zima postaja in ob tacihi časih so bossi vedno bolj sitni. S pozdravom vaš udani: Poročevalec.

KAJ JE ZAKON?

Kaj je zakon? Kdo ve! — Sodnik, ki izvršuje zakon, je človek iz mesa, kosti in krvi kakor sem jaz ali pa ti. Zasede sodniško mesto, ker ima dobrega prijatelja v tisti inštanči, kjer se delijo taka mesta, ali pa dobre, to se pravi dovolj prefrigate agitatorje, da mu zlobnajo dovolj volilcev, kjer si ljudstvo voli sodnike. Naravno da mora potem sodnik, pa naj bo izvoljen ali imenovan, držati tesno s "prijateljem" ali "prijatelj", in če pride na vrsto kakšna sodna zadeva, ki bi škodovala "prijateljem", mora sodnik "soditi" tako, da je onim prav.

Zakon je kakor si kdo misli. Jeden sodnik reče: "To je zakon", in v tem smislu sodi. Zadeva gre pred višjega sodnika, in ta pravi: "Zakon je tak" — in določi drugače. Tu pa pride najvišji sodnik, ki zasúee celo stvar po svoje, češ: Zakon ni tak ne tak, kar mi sklenemo, to obvelja. Sodnik Landis je sodil, da mora Rockefeller plačati 29 milijonov dol. globe; najvišje sodišče je pa dosodilo, da Rockefeller ne plača niti centa. Seveda, ko bi bil Rockefeller kakšen Gompers ali socialist — glasila bi se končna razsodba povsem drugače. Kteri sodnik je imel torej prav? Kje je tu zakon?

Jeden sodnik se drži zakona, da mora navadni tat, "poor devil", takoj v ječo. Drugemu sodniku je pa spet zakon, da sme tat-milijoner kot je n. pr. Walsh uživati popolno svobodo tudi potem, ko je obsojen na pet let zapora.

Zakon je navaden "game": kakor bi igral poker. Revez takoj izgubi, ker nima nič v žepu, in zakon ga neusmiljeno tepe če ga le količkaj krši; nasprotno je pa bogataš z rejeno mošnjo vselej varen pred zakonom. Ljudstvo pa plačuje račune za to igro. Plačuje zakonodajalce, kateri se kregajo po državnih in zvezinih fabrikah za zakone; plačuje sodnike, sodne razprave in mastno plačuje advokate. Najprvo ljudstvo plača zakonodajalce, da mu skuje zakon, a potem pa še posebej advokata, da mu ravnosti zakon tolmači; seveda vsak advokat si ga tolmači po svoje, a nazadnje pa sodnik po svoje.

Ampak ljudstvo se bo enkrat naveličalo.

Črnokožni rob je imel za časa telesne sužnosti več vrednosti kakor je pa ima današnji mezdni suženj — delavec. Mislite li, da bi lastniki premogokopa v Cherry dopustili odprte goreče baklje v obližju sena v rovu, da so bili umorjeni premogarji telesni sužnji, vredni recimo vsak po tisoč dolarjev? I guess not! Zavarovali bi rov z naboljšimi varnostnimi napravami in požar ali eksplozije v globini zemlje bi bile neznane. Tako pa, ker nima delavec za kapitalista nobene vrednosti, je moral v Cherry umreti grozne smrti nad 300 premogarjev. Moriti delavec je ceneje kot pa oskrbeti rudnik ali premogokop z varnostnimi napravami! — Slavna in preslavna si doba krščanstva in civilizacije!

Ni dovolj, da je črna popovska banda s kronano opico na čelu v Španiji umorila svobodomisleca temveč še pljuje na njegovo truplo s tem, da z najgršimi lažmi blati njegov karakter in njegove šole. Temu ostudnemu bljuvanju na mrtvo Ferrerjevo truplo se je pridružila tudi slovenska popčad v Ameriki. Nič zato. Velikega Ferrera to samo poveljuje. Če bi popje narodu hvaliti Ferrera, bi popje narodu hvaliti Ferrera, bi popje in da so bili fantje zopet katoliški junaki, o tem ni treba. Tako pa le naprej, črni vrani!

Listnica uredništva.

J. K. v B. O.: V tistem zavitem dopisu v G. S., ki je bil "urejen" na 20. cesti vendar lahko vidite, da svobodnjaši nerazumejo angleški. — Tisti odstavek se glasi, kakor ga priobčujejo sami — v angleščini:

The Cook County (Ill.) Delegation Committee reports that Glas Svobode, a weekly Slavonic publication IS NOT A SOCIALIST PAPER in the sense that other papers of the Socialist party are.

V dopisu se pa komentira, da je gornje smatrati le v tem smislu, ker G. S. ni last socialistične stranke. To pa sploh ne more biti že s tega stališča, ker soc. stranka v Ameriki sploh nima svojega strankarskega časopisja.

Gornje pomeni torej le, da G. S. is not a Socialist Paper in the sense of the other Soc. papers.

To se pravi, da je G. S. čuden tič, ki ni ne to ne ono, pač pa se izdaja za svobodomiselnega — lažnika. Ker je bilo pred delegati soc. stranke v Cook Countyju od strani lastnika G. S. samega priznано — in iznajdeno po delegatih omenjenega comiteja, da G. S. NI SOCIALISTIČEN LIST, ga pri soc. stranki v Ameriki tudi ne smatrajo za takega in so ga vsled tega tudi VRGLI VEN iz Socialist Monthly Bulletin, kjer je bil preje nad dve leti in smatran pri stranki, kot socialističen list.

To so fakta, proti katerim vsa zavijanja naj si bodo v dopisih ali ne dopisih ne pomagajo nič! — Pozdravi!

ZA HACKETT IN OKOLICO.

Iz urada premogarske Unije št. 266 spadajoče K. U. M. W. of A. v Hackett, Pa., smo dobili v prilog rojaka John Telbana, ki kandidira za blagajničarja ondotne Unije sledeče:

(Prevod)

Premogarjem 5. okraja.
Naznanjamo, da je bil John Telban (kandidat za Secy. Treasurer (blagajničarja) lokala 266, 5. distrikta U. M. W. of A. rojen na Kranjskem, v Austriji in da je prišel s starišem v Ameriko kot otrok.

Pričenši z delom v rovu z 12 letom je delal v tej obrti do zadnjega septembra t. l. ko je zapustil rov, da se poda v Ada College, O., kjer bo obiskoval obrtno šolo z namenom, da se po teh dokončanih študijah posveti še pravnim.

On je posebno sposoben vršiti dolžnosti, ki jih ima blagajničar v tem uradu, ker je zmožen gladke angleščine, slovenščine, poljščine in sploh slovanskih jezikov, poleg pa razume — dasi ne govori — tudi nemški jezik.

Zadnjih par let se je zelo zanimal za večerno šolo in njegova želja, da vstopi v College je znak, da se hoče učiti dalje.

Stanujoč v Hackettu še kot deček, njegovi bratje kot premogarji in vsi odgovorni državljani v tej naselbini ga priporočajo kar najbolj za te stvari, ki služijo pravemu človečanstvu.

Vsled tega torej nimamo mi nobenih pomislekov v uprašjanju na vse tiste, ki žele imeti zmogljivega in zanesljivega blagajničarja pri Uniji — da ga volijo!

Podpisi:
Warwick White,
predsednik,
Alexander Waugh,
tajnik.

— Na Španskem so škofje zapovedali vsem vernikom, da morajo podpisati prošnjo na vlado, v kateri se zahteva, da zatvorijo vse moderne šole, sploh šole, v katerih ne podučujejo duhovniki.

Španska vlada bo ugodila mor da tej prošnji.

Saj ima vsaka vlada najraje tepece in butce. Tepece je vladati lahko!

Rabite premog?

Rabite drva?

Ali se selite?

Pecala posilstvo, premog, drva in drugo. Oglašite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Slovenecem in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico.

JOHN HORVAT,

1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

S. TOUZIMSKY

PRAKTIČEN URAR

Prodaja in popravila ure, prstane, verižice itd.

VELIKA ZALOGA BOŽIČNIH DARIL

1502 W. 18. cesta, nasproti pošte.

Pridite in ogledajte si zalogo.

J. Studeny in sinovi

Imajo v zalogi vsakovrstnih ur, verižic, prstane, itd. — Mogoče reči primernih za lično darilo.

Pridite in ogledajte!

1446 zapad. 18. cesta, Chicago, Ill.

Drugi! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radniško Stražo", edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Na ročnina \$2.00 na leto. Naslov: 606 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Slovensko-angleška slovnica, slov. ang. tolmač in angl. slovar za samo \$1. — pri V. J. Kubelka. 538 W. 145 St., New York, N. Y.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,
1243 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko. Se priporoča

John Mladič

825 Blue Island Av. Chicago.

Halo, Johnny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, tam kjer je največ zabave. Ali še ne veš da je največ zabave v GOSTILNI.

John Košiček,

590 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Aka hočeš dobro naravno vino piti, oglasi se pri

JOS. BERNARD-U

620 Blue Island Avenue CHICAGO

Telefon Canal 842
Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

I. STRAUB

URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verižic, prstane in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki p zelo niski ceni.

Obiščite ga!

Društvene regalie, kape, prekoramnica, bandera itd.

za slovenska društva najbolje preskrbi

Emil Bachman

1719 So. Centre ave., Chicago, Ill.

To vam najboljše in najhitrejšo preskrbi

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1343 W. 18th Street

CHICAGO, ILLINOIS

Pecala posilstvo, premog, drva in drugo. Oglašite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico

POZOR!

Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobrih tacerga mesa kot v stari domovini. Ampak to je zmotno!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovenecem in Hrvatom!

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovejšem kroju. Unijsko delo; trpešno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebštine, k apa.

daji v delokrog oprave — oblek.

Pridite in ogledajte si našo izlobo.

Z vsem spoštovanjem

NE ZAMUDITE.

Ako nameravate dati vašim prijateljem ali sorodnikom sliko kot Božično darilo, je

izkušeni fotografist tisti, ki izdeluje slike, da vzbujajo pozornost.

Povečuje slike na sve načine.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo s ajc, krav, vat, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE JURI MAMEK,

1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodeca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčev in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drohno najboljša Californijska vina.

R. ZEMAN, 777 Alpor Street, Chicago, Ill.

Zdravljenje v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Stricture. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenico in boleznit tistih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali še velike svoh zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vapošno.

Za nevarno zdravljenje ni treba plačati — le za vapošno. Ozdravim pozitivno želodečne bolezni, pljučna, na jetih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne oslomegloti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupljenje in zguba vode. Pljučna, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

Ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)

Uraduje: od 8 ure jut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure jut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

82-84 Fick St.

Tel. Canal 1405

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: na sevrozap. voglu Ashland in Milwaukee Ave.

od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8. ure zvečer pa ob torkih in petkih.

Telefon Haymarket 86.

